

Bármit csinálhat, ami nyitogatja a szemét
-Az óvodai tehetségígéretek gondozásának egy jó példája-

Jelige: ADI 195

Tartalomjegyzék

I. Bevezetés.....	4
I.1. Témaválasztásom indoklása	4
II. A tehetség megítélése a történelemben.....	4
III. A tehetséggondozás története Magyarországon	5
III.1. A tehetséggondozás színterei a kora kereszténységtől a XVIII. századig	5
III.2. A tehetségmozgalom első időszaka a XIX-XX. század fordulójától 1931-ig.....	6
III.3. Tehetséggondozás második és harmadik korszaka: 1935 – 1979	9
III.5. Tehetséggondozás a 80-as évektől napjainkig	10
IV. A tehetségről.....	11
IV.1. Mi a tehetség?.....	11
IV.2. Tehetségmodellek	11
IV.2.1. Egytényezős tehetségmodellek.....	11
IV.2.2. Többtényezős modellek	12
IV.3. Fejlődési tényezők modelljei.....	12
IV.3.1. Mönks-tehetség modellje:	12
IV.3.2. Tannenbaum tehetség modellje	13
IV.3.3. Czeizel Endre 2x4+1 faktoros modellje	13
VI. A tehetség összetevői.....	13
VI.1. Az intelligencia	13
VI.2. A kreativitás.....	14
VI.3. Motiváció	14
VII. A tehetséges gyerekekre jellemző tulajdonságok.....	14
VIII. A tehetség azonosítása, felismerése	15
VIII.1. Milyen tulajdonságokkal rendelkezik a megfelelő pedagógus a tehetséges gyermekek számára?.....	16
VIII.2. A környezet, a szülők szerepe a tehetséggondozásban	16
VIII.3. Tehetségek az óvodában.....	17
IX. A kutatás bemutatása.....	17
IX.1.Hipotézisek	17

IX2. A kutatás helyszíne: a Győri Bartók Művészeti Bázisóvoda	18
IX.3. A tehetségek azonosítása a Bartók óvodában	19
X. Tehetséggondozás a győri Bartók óvodában	19
XI. A tehetségről szülői szemmel – a vizsgálat eredményei	20
XII. Tehetségműhelyek	23
XII.1.1. „Ügyes kezek” kreatív kézműves műhely.....	24
XII.1.2. „ Nagy hangszerek kis mesterei” zenei tehetségműhely	26
XII.1.3. „ Kis felfedezők” környezeti tehetségműhely	29
XII.1.4. „ Meseműhely” báb-és drámajáték.....	30
XII.1.5.„ Kör, kör ki játszik” néptánc műhely	32
XIII. Akikre büszkéek az óvodában	34
XIV. Összegzés	35
Bibliográfia.....	36
Mellékletek.....	38

I. Bevezetés

1.1. Témaválasztásom indoklása

Az óvodai tehetséggondozást választottam tudományos diákköri dolgozatom témájának. Témaválasztásom oka, hogy sokat hallottam, illetve olvastam erről a témáról és nagyon érdekesnek találom, hogy az óvodai életben a tehetséggondozás, hogy jelenik meg és hogyan tud kibontakozni. Amit még érdekesnek találtam, hogy a szakirodalmak többsége főként az iskolai tehetséggondozásra koncentrál, pedig manapság már egyre több óvodában megfigyelhető a tehetségek gondozása. Dolgozatomban szeretném bemutatni egy nagyon jó példán keresztül, hogy egy mai óvodában a tehetséggondozás hogyan tud megvalósulni. Úgy gondolom, hogy az óvodai tehetséggondozás manapság egy nagyon aktuális téma, amivel igenis foglalkozni kell. Fontos, hogy a kiemelkedő képességű gyerekek mellett megfelelő szakemberek legyenek, akik a gyerekek képességeit ki tudják bontakoztatni, majd fejleszteni. A dolgozatom első felében a tehetséggondozás elméleti oldalát szeretném ismertetni, majd a második felében azt szeretném bemutatni, hogy ez a gyakorlatban miként valósul meg.

II. A tehetség megítélése a történelemben

Azoknak az embereknek a kutatását, akik kiemelkedő képességekkel rendelkeztek már a történelem kezdetén elkezdték. A különböző korokban a tehetséget máshogy ítélték meg. A legősibb felfogásnak a transzcendentálist, vagyis misztikus felfogást tekintjük. A következő korszakban a tehetséget a fogyatékossággal és az őrültséggel hozták összefüggésbe. A harmadik felfogást a pszichometrikus megközelítés jellemezte. (Gyarmathy, 2006) Az első, tehát a transzcendentális korszakban azokat, akik kiemelkedő szellemi képességekkel rendelkeztek, illetve átlagtól eltérő képességekkel isteni eredetűnek tekintették. A görög filozófusok a bölcsességükről azt gondolták, hogy az-az istenek és démonok ajándéka volt. Szókratész hallotta a démonja hangját és cselekedeteit egy démon irányította. Pitagorasz tanítványai úgy tisztelték, mint akit isteni ihlet vezérel. Platón az átlagon felüli emberek kiválogatásához teszt módszereket alkalmazott, majd a kiválasztott személyek különleges képzésben vehettek részt. Az ókorban a tudást Isten ajándékának tekintették, míg a középkorban a boszorkányos, ördögi tudás volt jelen. Azokat az embereket, akik az egyház dogmáit megkérdőjelezték elkezdték üldözni. Számos olyan nő és férfi esett az üldözések áldozatául, akik különlegesebben gondolkoztak az átlagnál. A középkorban a tehetségeket

főként az egyházi hivatalokban történő munkák ellátására keresték. A misztika a mai napig fellelhető a nagy alkotásokban. Haydn a Teremtés szimfóniáját isteni adománynak tekintette. Palestrina azt vallotta zeneműveiről, hogy azokat angyal diktálta. (Gyarmathy, 2006)

A középkor után a reneszánszban az emberi értelmet már elkezdték tisztelni. A reneszánsz orvosok a gondolkodásról már azt vallották, hogy az agy és idegrendszer működéseként jön létre, és semmilyen misztikus erő vagy démonok nem állnak a háttérben. A tehetség második korszakában a tehetséget összekapcsolták az örültség és a fogyatékoság fogalmával. A zsenikről azt gondolták, hogy fizikailag gyengék. Lombroso szerint a tehetségnek ára is van még pedig a melankólia, depresszió és neurózis. Kutatásai során sok anyagot gyűjtött össze, amelyekből levonta, hogy a tehetségek gyakran sápadtak, soványak, balkezesek és sok köztük az alkoholisták. (Gyarmathy, 2006)

A harmadik, vagyis pszichometrikai korszak elindítója Galton, akinek nevéhez a tehetség első mérései fűződnek. Ebben a korszakban jelentek meg Alfred Binet és munkatársainak az intelligenciatesztjei. A nyugati világ ekkor jut el arra a szintre, hogy a tehetségeket már tisztelet kezdi el övezni. (Gyarmathy, 2006)

III. A tehetséggondozás története Magyarországon

A magyar tehetséggondozás a XX. században bontakozott ki teljes egészében, de a tehetségek felismerése, gondozása a régebbi korokban is jelen volt. Milyen formában volt ez jelen? Hogyan, kinek/minek a segítségével tudtak kibontakozni a XX. század előtt a tehetségek? A következő rész ezekre a kérdésekre ad válaszokat.

III.1. A tehetséggondozás színterei a kora kereszténységtől a XVIII. századig

Magyarországon az első iskola a 996-ban, Pannonhalmán alapított Bencés iskola volt. Ez azt bizonyítja, hogy az iskolákra régen is szükség volt, hogy az emberek tudjanak tanulni és fenn tudják tartani a nemzetet, valamint be tudjunk illeszkedni Európába. Régen sok tehetséges diákból lett katona, pap, tanár. (Martinkó, 2006)

Budai János esztergomi kanonok megalapította a XIV. században az esztergomi székesegyházi iskolához tartozó kollégiumot. Ide olyan tanulók járhattak, akik szegény sorból kerültek ki, de jó ésszel rendelkeztek. A diákokat itt arra készítették fel, hogy külföldön tudják

folytatni tanulmányaikat. A pécsi gimnázium megalapítása Janus Pannonius nevéhez köthető, aki Mátyás király udvarában élt, mint tudós, költő, nyelvész. Ebben a korban az egyház volt azoknak a támogatója, akik szegény családokban éltek, de tehetségesek voltak, és tanulni szerettek volna. A középkori történelem során számos iskolaalapító nevét tudjuk megemlíteni: Bakócz Tamás, Pázmány Péter, Szalkai László. Ők arról voltak híresek, hogy felkarolták a tehetségeket, és jó szándékból bejuttatták őket ezekbe az iskolákba. A tehetségekből pap és tanító lett. A protestáns iskolák különösen kitűntek azzal, hogy nagy számban jelentek meg, és sok diákot vonzottak. Ilyen protestáns iskolában tanult Apáczai Csere János, akinek tehetsége hamar megmutatkozott. Bethlen János erdélyi fejedelem nevét is megemlíthetjük, aki a kiemelkedő képességű jobbágy fiúk iskoláztatását támogatta úgy, hogy az akkori leghíresebb tanárokat hívta meg, hogy tanítsák az ifjakat. Az iskola fő célja ezekben a korokban az volt, hogy a tehetségeket felkarolják, felfogadják melléjük a leghíresebb tanárokat, és a diákok további tanulmányaikat külföldön tudják folytatni. Külföldön sokkal aktuálisabb tudást tudtak megszerezni, és ezt tovább tudták adni tanítványaiknak. A külföldön tanuló magyar diákok főként a magyar iskolaügyre, tudományokra, művészetekre voltak hatással a megszerzett tudásukkal. (Martinkó, 2006)

III.2. A tehetségmozgalom első időszaka a XIX-XX. század fordulójától 1931-ig

A XVIII. század végén és a XIX. század elején az iskolakollégiumoknak jelentős szerep jutott a tehetségek nevelésében. A magyar felvilágosodás korában saját tanterveket készítenek, amelyeket szembe állítanak az állami tervvel. A felvilágosodás korában Petőfi Sándor, és Jókai Mór azok, akiket mindenképp meg kell említeni. Ők is iskolakollégiumokban tanultak. A magyar iskolakollégiumoknál említésre méltó, hogy kialakult egy intézményes autonómia, amely egy belső önkormányzat volt, védte a kollégiumot, valamint a diákokat a külső törekvésekkel szemben, amelyek az oktató – nevelő tevékenységbe szerettek volna beavatkozni. (Martinkó, 2006) Hazánkban a tehetséggondozó mozgalom a XIX. században bontakozott ki. A reformkor egyik kiemelkedő alakja Széchenyi, aki azt vallotta, hogy az európai kultúrában úgy tudjuk elfoglalni méltó helyünket, ha a nép általános műveltségét emeljük, a kiváló képességeket pedig megbecsüljük. (Martinkó, 2006) Széchenyihez hasonlóképp gondolkodtak az említett korszakban a tehetség kérdéskörével foglalkozó pedagógusok, pszichológusok, egyetemi tanárok, írók. Ebben a korszakban a

tehetséggondozás gyakorlata személyekhez kötődött. A következőkben az ő tehetségről alkotott nézeteiket szeretném bemutatni.

Fáy András (1786 – 1864): A reformkor egyik kiemelkedő alakja. A nevelési ideája egy olyan polgár volt, aki a gyakorlati életben is józanul tudott tájékozódni. Szerinte a nevelés célja az, hogy tökéletesítse a tehetséget, és ezáltal az egyén elérje a boldogságot. Azt gondolta, hogy a tehetséges embereknél az értelem jár elől, ő az aki parancsol, az emlékezet és a képzelet pedig az értelem szolgái. Szerinte a tanítás a gyermekek fejlődésének második szakaszában kezdődik, de ez csak akkor valósítható meg, ha a gyermek képességei kifejlődtek. „Korán nevelt gyermek beteges szokott lenni” – így vélekedett. A tanításhoz jó nevelőre van szükség, hogy a diákok tulajdonságainak kiismerésére képes legyen. (Martinkó, 2006)

Zákány József (1785 -1857): Neveléstani professzor a debreceni református kollégiumban. Ő volt az, aki tovább gondolta a Cristian – Wolf – féle képesség lélektant. Szerinte az emberi tehetség ezekben a csoportosulásokban valósul meg: (Martinkó, 2006)

- értelem, amellyel az „esméreteket felfogja”
- ítélő erő, melynek segítségével helyes ítéleteket hoz
- okoskodó tehetség, amivel a dolgokról „következtetéseket húz”
- emlékezőtehetség, ami „dolgok sorainak” támasza
- képzelőerő „ezáltal pedig magának mintegy dolgokat teremthet”
- szívbeli érzés „mely szerint... embertársait a szeretet által felöleli”
- szépségérzés, az „elrejtett szépség iránti fogékonyság”
- erkölcsi érzés, ami az erény és a bűn között „örök határt húz”
- vallásos érzés, amely a transzcendencia iránti fogékonyságnak felel meg.

(Martinkó, 2006.)

Szitnyai Elek (1854 -1923): Középiskolai tanár, író. Írásaiban foglalkozott a tehetség, vagy ahogy ő nevezte a talentum kérdésével. Megállapította, hogy a tehetség alapjai társadalmi, biológiai örökség, tanulás, és az önkifejlesztés. A tehetség definíciója a következő volt: „...a talentum, vagy tehetség annyit jelent, hogy valaki emberi tevékenység egy bizonyos körében

éles felfogása, ítélete, szellemi alkotásai, szóval mintegy fokozott lelki ereje által válik ki társai közül. Ha szellemi működése, főként eredeti alkotásai révén oly kiváló, hogy szinte csodálatunkat vívja ki, akkor a genie-ről beszélhetünk. A talentum olyan elmeműködés, amely bizonyos körben: 1. kedvvel és élesen tud megfigyelni, 2. tiszta és gyors ítéletű, s így éles felfogású, 3. gyorsan feltalálja a hasonlóságot, s ezen réven jól következtet, 4. termékeny a fantáziája, 5. jó a memóriája. Mindez azonban csak a saját körében, abban az irányban, amelyekben diszpozíciókkal rendelkezik.” (Martinkó, 2006.) Foglalkozik azzal, hogy a nép, valamint a középiskola a tehetségek egy részét tudja táplálni, sőt az is előfordul, hogy sok talentum nem tud táplálékot kapni. (Martinkó, 2006)

Dezső Lajos (1847 – 1904): Tanár, gyakorlati nevelő, ő fordította le a tehetség témában Comenius „A lelki tehetségek kiműveléséről szóló” sárospataki beköszönő beszédét. Magáénak vallotta Comenius tehetségnézeteit, amelyeket a gyakorlatban meg is valósított, és tanított is. (Martinkó, 2006)

Révész Géza (1878 – 1955): Egyetemi tanár, sok mindennel foglalkozott, érdekelte a gyermektanulmány, pedagógiai pszichológia, a tehetség lélektana, valamint a tehetség kiválasztás probléma köre. Szerinte akkor tehetséges valaki, ha alkotóképesség, produktivitás jellemezi, vagyis képes létrehozni valami újat, eredetit. Szerinte kora gyermekkorban még nincs tehetség, mert az „alkotás” ekkor még nagyon kezdetleges. A kora gyermekkorban még csak a tehetségre irányuló hajlam figyelhető meg. Zenei tehetségről viszont már kora gyermekkorban is beszélhetünk. (Martinkó, 2006)

Kemény Gábor (1883 – 1948): Pedagógiáját a gyermekszemlélet, humanizmus, szociális irányultság és a közoktatás demokratikus átalakítása jellemezte. A tehetség problémát műveiben fedezhetjük fel, önállóan azonban nem foglalkozik vele. Egyik ilyen műve, amiben felfedezhetjük: A Tehetség érvényesülése – jöjjön el a te országod című cikkében. Ezt a cikket az 1925-ben rendezett Magyar Gyermektanulmányi Társaság kiállításáról és szemináriumáról írta. (Martinkó, 2006)

Imre Sándor (1877 – 1945): Szegedi Egyetem pedagógia professzora. Úgy gondolta, hogy a tehetségeknek nincsen szüksége különleges nevelésre, hanem az a legfontosabb, hogy a gyermek sajátos erényei tudjanak a megfelelő módon, megfelelő közegben kibontakozni. A család nagy hatást gyakorol a tehetség kibontakozásában anyagilag, műveltségi színvonalban. Segítheti, de akadályozhatja az egyéni képességek kibontakozását. Imre Sándor kezdeményezője volt a Petőfi ösztöndíjnak. (Martinkó, 2006)

Nagy László (1857 – 1931): Kiemelkedő alakja volt a pedagógiai gondolkodás fejlesztésnek, és a hazai iskolaügynek. Több megközelítésben foglalkozott a tehetség problémával. Foglalkozott vele, mint szociális ügygel, tehetség felismeréssel, valamint tehetség védelemmel. Szerinte a tehetségek felkarolása az egyértelműen iskolai feladat. 1925-ben az ő kezdeményezésére alakult meg a Tehetség Védelmi és – Vizsgálati Szakosztály. Nagy László szerint a tehetség normális, átlagon felüli képesség. A tehetség több fokozatát különböztette meg: tehetség, talentum, lángész. (Martinkó, 2006)

Somogyi József (1898 – 1948): Több művében foglalkozott a tehetség témájával. Szerinte az intuíció (alkotóképzelet, produktív fantázia) elengedhetetlen része a tehetség megnyilvánulásának. (Martinkó, 2006)

III.3. Tehetséggondozás második és harmadik korszaka: 1935 – 1979

Ez a rövid időszak volt a tehetséggondozás államilag támogatott „aranykora”. Ez az időszak a népi tehetséggondozó nevelési kísérlettel kezdődött. Ennek a kísérletnek a lényege az volt, hogy tud-e együtt élni egy tehetségekből összeválogatott csoport olyan viszonyok között, mint ami az angol internátusokra jellemző volt. A kísérlet eredménye az volt, hogy a tehetségekből álló csoportban nem találhatók negatívumok. A csoport működése a megvalósítástól és a szervezés minőségétől függ. A tehetségek természetesnek vélték, hogy velük szemben magasabb követelményeket támasztottak, és igyekeztek megfelelni ezeknek a követelményeknek. Ez az internátus 1946-ig működött. Akik itt végeztek mind szellemi és politikai élet tagjai lettek Magyarországon, illetve külföldön. (Martinkó, 2006)

A kormányzat elhatározta, hogy felkarolja a szegény sorból való gyerekeket, és megújítja a magyar értelmiséget. 1941-ben létrejön az Állami Tehetségvédelmi Alap. Az egyházak szintén követték ezt a példát, és évente több száz tehetséges parasztyerek taníttatását vállalták. 1941-től olyan 11 – 12 éves gyerekeket válogattak ki az országos képesség megállapító versenyvizsgákon, akik állami pénzen tanulhattak tovább. Erre a fedezet az állami Horthy Miklós Ösztöndíjalap volt. A tehetségek kiválasztása 1948-ig tartott. Az országosan kibontakozó tehetség mozgalomban neves írók, művészek is kivették részüket. Móricz Zsigmond, és Németh László internátusokat létesítettek, és ezzel támogatták a tehetségeket. Ebből az időszakból kerülnek ki a NÉKOSZ – mozgalom értelmiségi rétegei. (Martinkó, 2006)

Az 1948-tól kezdődő időszak Harsányi István megfogalmazásában bűvópatak időszakként jelenik meg. Régen a tehetséggondozást az egyházi iskolák biztosították, de ebben az időszakban államosítják ezeket, így innentől kezdve nem tudják ellátni ezt a feladatot. Az állam ekkor átállt a tömegoktatásra, tömegművelésre. A tehetségvédelem, mint cél eltűnt. Tehetségek természetesen ekkor is voltak, valamint őket felkaroló és gondozó tanárok is, és voltak olyan kollégiumok, amelyek a tehetségekkel foglalkoztak hivatalosan, vagy a hatóság hallgatólagos engedélyével. A zenei képzés kivételnek tekinthető, mert általános és középiskolában is magas színvonalon volt jelen. Az 1956-ban létrehozott ének-zene tagozatú általános iskolák célja is az volt, hogy a tehetségeket felkarolják. A tehetségek kiválasztását segítették az országos tanulmányi versenyek, valamint a diákolimpiák. (Martinkó, 2006)

III.5. Tehetséggondozás a 80-as évektől napjainkig

A tehetségvédelem újraéledésének korszaka ez. Ezt az évtizedet a kutatások és a publikációk jellemezték. Az 1995. évi I. törvényben megfogalmazták, azt, hogy az állam feladatának tekinti a kiemelkedő tehetségű fiatalok képességeinek fejlesztését és tudásuknak gyarapítását. A törvény lehetőséget adott, a pedagógusok kreativitásának kibontakoztatására, ez pedig fejlődést biztosított az átlagon felül teljesítőknek. A nevelést, az oktatást és az egyén fejlődését a törvény közös ügynek tekintette. A törvényben benne volt az is, hogy anyagilag és erkölcsileg is támogatják az intézmények önálló kezdeményezéseit. Ezek alapján elmondható, hogy jelentős változás történt a tehetséggondozásban és a továbbképzésben is. 1975-ben megalakult a Tehetség Világtanács (WCGTC – World Council For Gifted and Talented Children), 1987-ben pedig az Európai Tehetségtanács (ECHA – European Council for High Ability) melyeknek a munkájában magyar kutatók és pedagógusok is részt vesznek. Ezt az időszakot az 1989-es rendszerváltás zárta le, amely változást hozott a politika, és a gazdaság mellett az oktatásban is. (Martinkó, 2006)

1989. május 13-án, Szegeden megalakult Magyar Tehetséggondozó társasággal kezdődött el. Ez egy civil társaság, amely a magyar tehetségmozgalom történetében egyedülálló megoldás. A társaságban jelenleg 300 tag van, akik főként tanárok, és pszichológusok. Központja Budapesten található. 2000-ben az Oktatási Minisztérium meghirdette az Arany János Tehetséggondozó Programot. Ebben a programban a pénzösszegért kis településen élő, hátrányos helyzetű tanulók középiskolái adhatnak be pályázatot és az elnyert pénzt ezeknek a tanulónak a felkészítésére fordíthatják. Ezzel a programmal kezdődött meg a magyar

tehetséggondozás hatodik korszaka. A program a kormánytól függetlenül sikeresen, a mai napig is eredményesen működik, lehetőséget adva a magyar tehetségeknek. (Martinkó, 2006)

IV. A tehetségről

IV.1. Mi a tehetség?

A tehetség pontos fogalma meghatározása körül még ma is vita folyik. A tehetség fogalma koronként, kultúránként változik. A tehetséggondozásnál nagyon fontos, hogy megismerjük az egyén igényeit, és általános jellemzőit. A tehetségek gondozásánál fontos a megfelelő külső tényezők kialakítása is (Gyarmathy, 2006). A tehetség lehet vele született adottság, de lehet egy adott pillanatban a meglévő képességek halmozódása is. A tehetség ekkor még csak ígéret, remény. A tehetség a produktumban mutatkozik meg. A tehetség adottságok, képességek összessége. (Budai, 2004)

IV.2. Tehetségmodellek

IV.2.1. Egytényezős tehetségmodellek

Spearman (1904) szerint létezik egy általános képesség, amit ő általános intelligenciának nevezett. Az oktatók számára az általános intelligencia fontos adatokat nyújt arról, hogy milyen a gyermek természete, fejlődése, oktatási igénye. A 140-et meghaladó IQ-jú gyerekek sokkal másabb feladatokat igényelnek, mint a 115-140-es IQ-jú gyerekek. (Balogh). Azonban tehetség szempontjából nem teszünk különbséget, hiszen sajátos nevelési igényű, értelmi fogyatékos, beszédhibás, vagy egyéb fogyatékkal élő gyerekekben is ott rejtőzik a tehetség, és segíteni kell ennek a felszínre jutásában.

Thurstone (1938) szerint 7 elsődleges intelligenciatényező létezik, ezek: szókincsfogékonyság, verbális felfogás, számolási képesség, memória, indukció, a térbeli percepció, és a percepció sebessége. (Balogh, 2007)

Cattell (1971) modellje megkülönbözteti a folyékony intelligenciát és a kikristályosodott intelligenciát. A folyékony intelligencia az intelligencia-tesztek által mért intelligencia. A kikristályosodott intelligencia napi szinten használatos a probléma megoldásra, mind az iskolában, mind a saját környezetben. (Balogh, 2007)

IV.2.2. Többtényezős modellek

A mai kor felfogása szerint a Renzulli-féle modell (1. melléklet) az elfogadott. Ez a modell a tehetségnek három összetevőjét emeli ki: az átlagon felüli képességeket, a feladat iránti elkötelezettséget és a kreativitást. A feladat iránti elkötelezettség alatt értjük azokat a személyiség-tényezőket, amelyek energiát biztosítanak, ahhoz, hogy a teljesítmény magas szintű legyen. Ide tartoznak: érdeklődés kitartás, versenyszellem, elhivatottság stb. A kreativitás nagyon jellemző tulajdonság a tehetségekre, hiszen ez hozzájárul ahhoz, hogy valami újat, egyedit tudjanak alkotni. (Balogh, 2007) A Gardner-féle csoportosítás - ami általánosan elfogadott - szerint hétféle speciális képességcsoport különíthető el: nyelvi, zenei, matematikai-logikai, vizuális-téri, testi-mozgásos, szociális-interperszonális, intraperszonális. A speciális tehetségfejlesztéshez ezek alapul szolgálnak. A Piirto modell a tehetség fajtáit jobban elkülöníti. (Balogh, 2007)

Sternberg szerint, akkor tekinthető valaki tehetségesnek, ha következő feltételeknek eleget tesz: kiválóság, ritkaság, produktivitás, demonstráció és érték (Sternberg és Zhang, 1995). A kiválóság ebben az esetben azt jelenti, hogy az adott személy a korosztályát felülmúlja. Ritkaságról, akkor beszélhetünk, ha az egyén olyan területen tűnik ki társai közül, ami nagyon ritka. A produktivitás azokra a kiterjedésekre utal, amelyeknek a segítségével maga a produktum megvalósul. A demonstráció az a kritérium, amelynek során a tehetséges egyénnek hiteles tesztek során kell megmutatkoznia. Az érték alatt értjük azt, amikor az egyén úgy mutatja be a tehetségét, hogy környezete azt megbecsüli. 2004-ben Sternberg a tehetséget a tehetségek tulajdonságai alapján egy újabb megközelítésben értelmezte Sternberg új modellje szerint a bölcsesség (W-wisdom), az intelligencia (I-intelligence), a kreativitás (C-creativity) a tehetségek szempontjából elengedhetetlen tulajdonságok, de a legfontosabb, hogy ezeknek szintézisben (S-synthesized) kell lenniük egymással, hogy hatékonyan tudjanak érvényesülni. Ezt a modellt nevezte el WICS-modellnek. Sternberg szerint a bölcsesség az a tulajdonság, amivel a tehetségeknek mindenképp rendelkezniük kell. Ha valaki kognitív képességeit gonosz, önző célra fordítja vagy figyelmen kívül hagy más embereket lehet okos, de ugyanakkor buta is, vagyis ezek az emberek nem tekinthetők bölcsnek. (Dr. Balogh)

IV.3. Fejlődési tényezők modelljei

IV.3.1. Mönks-tehetség modellje:(2. melléklet)

A háromszög egy szociális mezőt jelent, amely a tehetség kibontakoztatásánál elsődleges. Mönks a motiváció, kreativitás, kivételes képességek mellett az iskolát, családot, társakat is bevonta a modelljébe. A családnak fontos szerepe van abban, hogy a gyermek kiegyensúlyozott környezetben, egészségesen nőjön fel. Az iskola is fontos tényező, hiszen a tanárok motiválják a diákokat, odafigyelnek rájuk és segítik őket tehetségük kibontakoztatásában. Társak alatt Mönks azokat érti, akik hasonló fejlettségi fokon állnak. A nem azonos szinten álló osztálytársak gátolhatják tehetséges gyermekek fejlődését. (Dr. Balogh)

IV.3.2. Tannenbaum tehetség modellje

Tannenbaum szerint a tehetség szempontjából öt egyenrangú fontos tényező létezik (3. melléklet). Az öt elem a következő: általános képességek, ezek az általános intelligencia megfelelői. Speciális képességek egy-egy területhez kapcsolódnak, és ehhez a területhez kiemelkedő tudás társul, amiért az illetőt környezete nagyra becsüli. A nem intellektuális facilitátorok belső tulajdonságokat egyesítenek, mint például az én képet, vagy a motivációt. A környezeti tényezők a családot, barátokat, iskolát jelentik. A véletlen tényezők, azokat az adottságokat jelentik, amikkel születünk. (Gyarmathy, 2006)

IV.3.3. Czeizel Endre 2x4+1 faktoros modellje

A modellje (4. melléklet) megalkotásánál az örökletes adottságokat és a környezeti hatásokat vette figyelembe. Czeizel Endre a Renzulli-féle háromkörös modellt veszi alapul és ezt fejleszti tovább úgy, hogy átlagon felüli képességeken belül különválasztja az általános intellektuális képességeket és a speciális mentális képességeket. A környezeti tényezőkből Mönksnél három volt. Czeizel ezt egészíti ki négyre a társadalom közvetlen szerepével. Czeizel a sorsot is bele illeszti a modelljébe. (Balogh, 2007)

VI. A tehetség összetevői

VI.1. Az intelligencia

Az az összetevő, amit sokan elfogadnak, de ugyanakkor vitatott is. Galton úgy vélekedett róla, hogy ez egy általános képesség, Binet szerint pedig különböző képességek (nyelvi,

számolási, emlékezeti) együttese.(Gyarmathy, 2006) Eleinte szoros összefüggésbe hozták a magas intelligenciát és a tehetséget, de később rádöbrentek, hogy ez a viszony nem egyértelmű. Kiderült az is, hogy aki magas intelligenciával rendelkezik, az nem feltétlenül tehetséges, és aki tehetséges, az pedig nem mindig rendelkezik magas intelligenciával. (Buda, 2004)

VI.2. A kreativitás

Alkotóképességet, teremtő erőt jelent. A kreatív személy képes arra, hogy új, szokatlan megoldásokat hozzon létre. A kreativitást és a divergens gondolkodást Guilford összefüggésbe hozta. A divergens gondolkodás azt jelenti, hogy az adott probléma helyzetben nem csak egy, hanem több megoldás is az eszünkbe jut. A divergens gondolkodás összetevői Guilford szerint a fluencia (folyékonyság), a flexibilitás (rugalmasság) és az elaboráció (kidolgozottság). Ezeket ma is a kreatív gondolkodáshoz kapcsolják, kiegészítve az originalitással (kidolgozottság). (Buda, 2004)

VI.3. Motiváció

Talán az egyik legfontosabb összetevő, hiszen ez egy olyan belső tényező, amely erőt ad ahhoz a gyermeknek, hogy kitartson az érdeklődése mellett, illetve az mellett, amibe belefogott. Külső motiváló tényező is létezik ez pedig maga a pedagógus személyisége, valamint a környezet. A motiváció azt jelenti, hogy hagyjuk érvényesülni az egyént. Gyakran előfordul, hogy a gyerekeket olyan dolgokra motiválják, amelyekhez sem tehetsége sem pedig kedve sincs. Az ilyen gyerekek frusztrálttá válhatnak. Mesehallgatásnál motiváló eszköz szerepét töltheti be például egy saját mesekönyv elkészítése. Fontos, hogy a felnőttek a készítésbe ne szóljanak bele, engedjék, hogy a könyvben a gyerekek saját megélt, belső élményei jelenhessenek meg. A csoportszobában legyenek úgynevezett munkasarkok, mert ezek motiváló szerepet töltenek be. (Szőke, 2010)

VII. A tehetséges gyerekekre jellemző tulajdonságok

Az óvodás kor egy nagyon szenzitív időszak. Ekkor már észrevehető az, ha egy gyermek bizonyos területen kiemelkedő teljesítményt nyújt. A tehetséges gyerekek rendkívül jó memóriával rendelkeznek, nagyon kitartóak. Az ismeretszerzésre náluk az a jellemző, hogy

sokat tudnak olyan dolgokról, amikről kortársaik még nem. Jó kommunikációs képességekkel rendelkeznek. Ok-okozati összefüggéseket tudnak érzékelni és megkülönböztetni. A tehetséges gyerekeknek sok energiájuk van. Ha belekezdenek egy feladatba, akkor a tökéletes megoldásra törekszenek. Szeretnek egyedül, elmélyülten dolgozni. A kudarcot nehezen viselik el, ezért főként olyan dolgokba kezdenek bele, amiről tudják, hogy képesek befejezni. Nagy érdeklődést mutatnak a kreatív tevékenységek iránt. A fantáziavilágukra a színesség jellemző. Beleélő képességük nagyon jó. Gyakran használnak önkritikát. Jellemző rájuk a felelősségtudat. D. Eyre speciális szempontja a tehetségek jellemzőiről „Nebraskai Csillagos Éjszaka” néven: tevékenységesség, kíváncsiság-érdeklődés, részt vevő, felfedező, fantáziája van, humorral rendelkezik, érzékeny, gondolkodó, figyelmes, (mások által) elismert, önálló, megoszt - önként jelentkezik (Balogh, 2012). Van Tassel-Baska kognitív és affektív jellemzők szerint csoportosítja a tehetségek jellemzőit. A tehetséges gyerekek már a fejlődés korai szakaszában is az átlagos, vagy kevésbé tehetséges gyerekektől eltérő kognitív viselkedést mutatnak. *Kognitív jellemzők*: szimbólumok és szimbólumrendszer használata, koncentrációs kapacitás, szokatlanul jó memória, fejlődési előnyök, korai nyelvfejlődés, kíváncsiság, tanulásvágy (főként iskolás korban), önálló tanulásra való hajlam, sokrétű érdeklődés, kreativitás. *Affektív jellemzők* köré tartozik az igazságérzet, a jó humorérzék, az érzelmi intenzitás, az élet és a halál értelmének a felfogása, a sok energia és a kötődés (Dr. Balogh). Nagyon sok szakirodalomban megtalálhatjuk a tehetségek jellemzőit, amelyek sokszor azonosak, mégis nehéz eldönteni főleg óvodás korban, hogy ki az, aki tényleg tehetséges. Hiszen könnyen előfordulhat az is, hogy az egyén csak az adott pillanatban teljesített jól, de ekkor nem beszélhetünk még konkrét tehetségről. Ezek a jellemzők főként a szülők és a pedagógusok segítségére vannak, hogy könnyebben ki tudják választani a tehetségeket.

VIII. A tehetség azonosítása, felismerése

Az első lépés a tehetséggondozás folyamatában a tehetségek azonosítása. Ehhez Renzulli-tehetség modellje nyújt segítséget. Óvodás korban nehéz a tehetségeket pontosan azonosítani. Az azonosításnál nagyon fontos a pedagógus és a gyerek együttes tevékenysége, hiszen a pedagógus ekkor azonosítani tudja a tehetségeket. Az azonosításnál segítségül hívhatjuk a tesztek is, de ezek sem tévedhetetlenek. Sokszor előfordul, hogy az egyénben szunnyadó tehetség rejtőzik és ezért nehéz felismerni azt, hogy tehetséges-e valakiben. A képesség és a teljesítmény két különböző dolog, ezért gyakran előfordul, az alulteljesítő tehetséges gyerek

jelenség. Fontos, hogy a gyerekről a jellemzőket több forrásból szerezzük meg, hiszen így megbízhatóbb lesz az azonosítás. (Balogh, 2007)

VIII.1. Milyen tulajdonságokkal rendelkezik a megfelelő pedagógus a tehetséges gyermekek számára?

Az óvónőknek nagy szerepük van abban, hogy a gyermekek óvodában eltöltött ideje a fejlődésről szóljon. Tapasztalataikkal, felkészültségükkel kell ezt a folyamatot segíteniük. Fontos az, hogy megismerjék a gyermekeket. Tudniuk kell, hogy mi az, amiben az adott gyermek erős vagy éppen gyenge. A gyerekeket segíteniük kell abban, hogy önmagukhoz képest fejlődjenek. Fontos, hogy a szülők és az óvónő között a kommunikáció folyamatos legyen, valamint, hogy jó kapcsolatot alakítsanak ki egymással, mert ez is gyermek érdekeit szolgálja. Fontos, hogy a pedagógus motiválja a gyerekeket, keresse a gyerekekben a pluszt. Találja meg a gyermek adottságai közül azt, amelyik a legjobb és segítsen ennek a tovább fejlesztésében. Legyen nyitott a világ iránt. Fontos, hogy jól informált legyen és kiváló kommunikációs képességgel rendelkezzen. Bátorítsa a gyerekeket az egyéni tanulásra. Alakítson ki egy megfelelő környezetet, hogy a gyerekek sok mindent ki tudjanak próbálni. (Buda, 2004)

VIII.2. A környezet, a szülők szerepe a tehetséggondozásban

A családnak és az otthoni környezetnek nagyon kiemelkedő szerepe van a tehetséggondozásban, fontos hogy a szülők felismerjék azt, hogy miben átlagon felüli a gyermekük. Engedniük kell, hogy gyermekük tehetsége kibontakozhasson. A szülőknek is biztosítaniuk kell azt, hogy a gyermek minél több dolgot megtapasztalhasson. Támogató magatartást kell tanúsítaniuk ahhoz, hogy a gyermek önbizalma kialakuljon. Motiválniuk kell a gyermeküket. A szülőknek a feladata az, hogy a gyermek fejlődéséhez szükséges eszközöket biztosítsák. Fontos, hogy a gyermek elé elérhető célokat állítsanak fel és ne olyanokat, amelyekben a gyermeket kudarc érheti. A szülői bizalom a legfontosabb ahhoz, hogy az énkép és az önbecsülés megfelelően ki tudjon alakulni. (Duró, 2004)

VIII.3. Tehetségek az óvodában

Az egyik legfontosabb kérdés ennél a témánál, hogy valóban felfedezhető-e a tehetség már óvodás korban? És ha felfedezhető, akkor hogyan tovább?

A tehetségek gondozása az utóbbi években már az óvodákban is egyre nagyobb szerepet kap. Ez egy komplex pedagógiai folyamat része. A tehetségek gondozása is az inkluzív pedagógiához tartozik. Fontos, hogy az a kisgyermek, aki tehetséges szintén megélje a gyermeki élet mindennapjait. Ő is játsszon az óvodában, hiszen az óvodás korúaknak ez az alap tevékenységük. A játék során a gyermek saját élményei alapján tájékozódik térben, időben és emberi kapcsolatokban. A tehetséges gyermek játékában előfordulhat a tehetsége tartalmával összefüggő cselekvés, de az is lehetséges, hogy játékában élettapasztalatait jeleníti meg. A játék megfigyelése azonban lehetőséget teremt az átlagon felüli képesség megfigyelésére. A játék során az is előfordulhat, hogy a tehetség ígéretes gyermek „megszervez” magának úgy az egész folyamatot, hogy tehetsége spontán módon tudjon kibontakozni. Ha az óvoda pedagógus gazdag tevékenység bázist biztosít, akkor könnyebb szűrni neki a tehetségeket. A tehetséges gyermekeknek is tisztában kell lenniük a mindennapos közösségi-és önellátási szokásokkal és a szabályokat is ismerniük, betartaniuk kell. Az óvodai programokat tudjuk bővíteni az aktuális igényeknek megfelelően, ebben a pedagógusokat különböző képzések és gyakorlatok segítik: zeneovi, kézműves műhely, báb- és dráma játék, kísérletezés. Ezek támogatják a tehetséges, valamint a többi gyerek fejlődését is. (Bakonyi, 2010)

IX. A kutatás bemutatása

IX.1. Hipotézisek

- 1.) Az 5-6 éves óvodás gyermekek szülei nem rendelkeznek elegendő információval és tájékozottsággal a tehetség fogalmáról.
- 2.) A szülők – személyes érintettségük miatt – szubjektív módon ítélik meg a gyermekükben rejlő adottságokat és gyakran a különleges tehetségre utaló jelként értelmezik az 5-6 éves korosztályra általánosságban jellemző képességeket.
- 3.) A szülők elsősorban az óvodapedagógusok ajánlása, felmérése alapján íratják be a tehetségműhelyekbe a gyermeküket, ezért a pedagógusok felelőssége különlegesen hangsúlyos.

- 4.) A szülők hasznosnak tartják a foglalkozásokat és gyermekükön is felfedezni vélik a műhelyek hatását.

IX2. A kutatás helyszíne: a Győri Bartók Művészeti Bázisóvoda

Az óvoda Győrben található és a Nádorvárosi Közoktatási Főigazgatóság alá tartozik. Tagóvodája az Attila úti óvoda és a Vackor óvoda.

A Bartók úti óvoda épülete 1965. augusztus 15-én került átadásra. Az óvoda 1966-tól „Zene-óvoda” jelleggel működött. Azoknak az óvónőknek, akik a megyében dolgoztak a zenei továbbképzése itt történt. A zenei munkát Dr. Timaffy Lászlóné irányította. A legelső Országos Zenei Konferenciát itt tartották 1968-ban Forrai Katalin vezetésével.

Forrai Katalin egy felmérést irányított az óvodában, amely során figyelemmel kísérték a három év folyamatában a gyermekek zenei megnyilvánulásait. Megfigyelték az óvodai követelményrendszer alapján a gyermekek zenei fejlődésének folyamatát, játékszervezését, alkotóképességét. 1999-ben az óvodáknak lehetőségük nyílt arra, hogy helyi óvodai programot választhattak, a Bartók óvoda az „Óvodai nevelés a művészetek eszközével” Nagy Jenőné alternatív programját választotta. Az óvoda azóta is ezzel a programmal dolgozik.

2005-ben az óvoda megkapta a Bázisóvoda címet. A megyében ez az egyetlen művészeti bázisóvoda. Az óvodát folyamatosan szakmai csoportok látogatják és tanulmányozzák a programban folyó zenei nevelést. Az intézményben járt már Elisabeth Moll professzor asszony (Pittsburgh Egyetem), Anne Lindberg (Finnország-Énektanárok Szövetségének elnöke) is.

2006. november 11-én az intézmény elnyerte a Forrai Katalin díjat. Az óvodában a Kodály-módszer alapján szerettetik meg a gyerekekkel a jókedvű éneklést, zenélést. Az intézményben olyan óvodapedagógusok dolgoznak, akik aktívan zenélnek, énekelnek és ezzel élő példát nyújtanak a gyerekeknek. Az óvodában tehetségműhelyek is létrejöttek, ahol a tehetséges gyerekek kiscsoportos foglalkozásokon vehetnek részt.

Tehetségműhelyek: „Nagy hangszerek, kis mesterei”-- Zenei tehetségműhely

„Kis felfedező” műhelye—Környezeti tehetségműhely

„Kör, kör ki játszik”-- Néptánc műhely

„Ügyes kezek”—Kreatív kézműves műhely

Báb – és drámajáték meseműhely

IX.3. A tehetségek azonosítása a Bartók óvodában

A tehetségek azonosítása egy besorolási szempontrendszer segítségével történik. Ezeket az értékelő lapokat a csoportban dolgozó óvónők töltik ki, hiszen ők ismerik a legjobban a gyerekeket. A lapokon öt kérdés található, amelyekre az óvónőknek válaszolniuk kell.

Az öt besorolási szempont:

- 1.) Az óvodában mivel tölti szívesen idejét:
- 2.) Mi iránt érdeklődik leginkább? (több területet is meg lehet jelölni)
- 3.) Melyik területen a legfejlettebbek a készségei?
- 4.) Kitűnik-e valamiben társai közül? (nem csak pozitív irányban!)
- 5.) Melyik tevékenységet végzi a legszívesebben?

Ezek a szempontok sokat segítenek az óvónőknek abban, hogy azonosítani tudják a tehetségeket. A gyerekeket pedig abban segítik ezek a szempontok, hogy valóban azok a képességeik, adottságaik fejlődjenek, amiket erősíteni kell. Az óvónők a műhelyek során naplót vezetnek, amiben hétről-hétre leírják, hogy a gyerekek miben mutattak fejlődést.

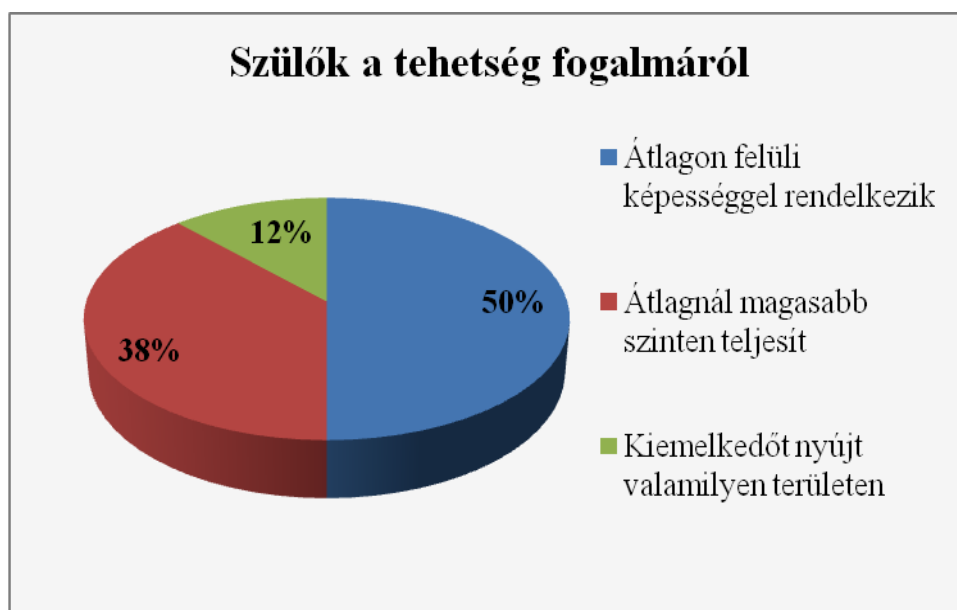
X. Tehetséggondozás a győri Bartók óvodában

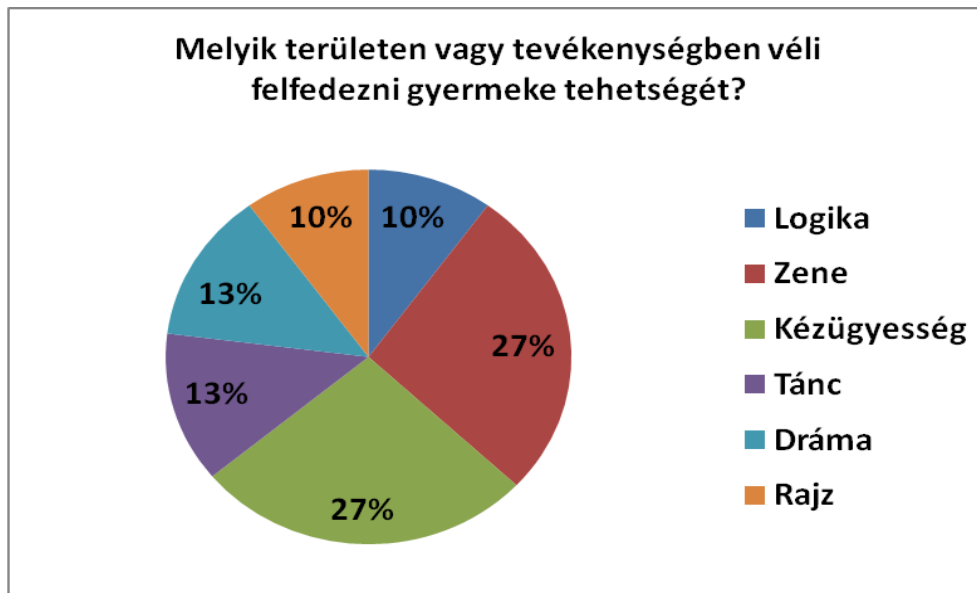
A kreatív gyermekek is a saját csoportjukban tevékenykednek napközben. A csoportban főként ők is játszanak, mint a többi gyermek. Az óvónő nap, mint nap visz a csoport életébe olyan feladatokat, amik a kreativitást fejlesztik. A gyermek szabadon eldöntheti azt, hogy ebben részt kíván-e venni. Az óvodapedagógus feladata az, hogy észrevegye, támogassa a tehetségeket. Óvodáskorban egy olyan tehetséggondozó rendszerre van szükség, amely megfelel az esélyegyenlőség elvének. az óvodás életkor nagyon szenzitív szakasz a gyermek életében, ekkor lehet a tehetséget megalapozni. Fontos, hogy a gyermeket megkínáljuk változatos tevékenységekkel, mert ekkor felfedezhetjük a kiemelkedő adottságokat és kezdetét veheti a fejlesztés. Ez a szakasz körülbelül 3-4 éves korra tehető (Nagy Jenőné,

2012). Az óvodai élet után fontosnak tartják azt is, hogy nyomon kövessék a tehetségeket. A csoportszobákban zene, mese és rajz sarok található, amelyek a gyerekeket motiválják arra, hogy tevékenykedjenek.

XI. A tehetségről szülői szemmel – a vizsgálat eredményei

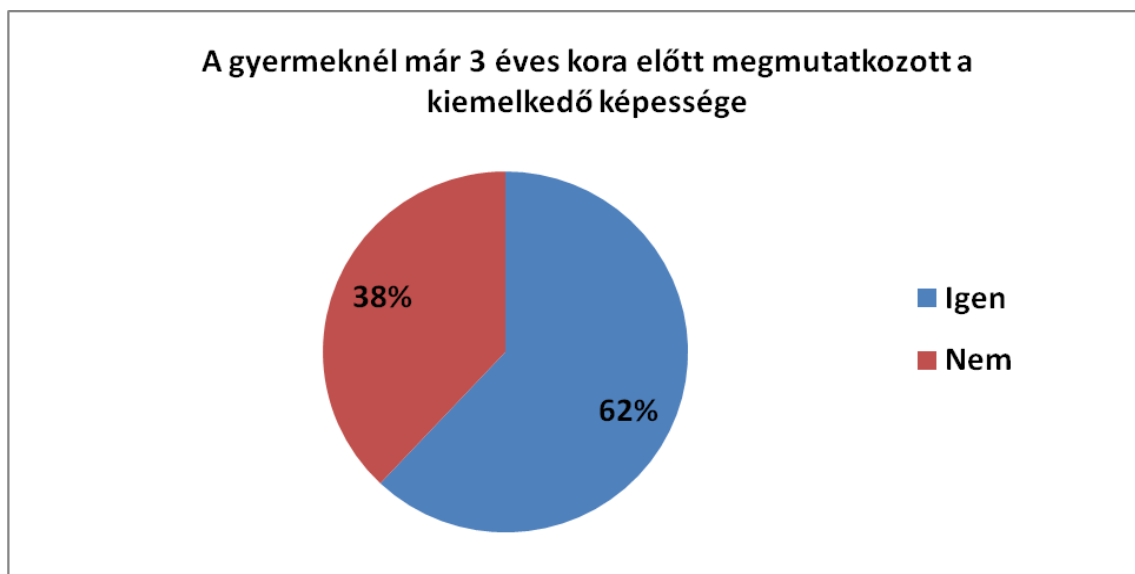
Vizsgálatomat az 5-6 éves óvodáskorú gyermekek szülei körében végeztem. A szülők tehetségről és óvodáskori tehetséggondozásról alkotott nézeteit vizsgáltam. A szülőkhöz 40 kérdőívet juttattam el és ebből 36 érkezett vissza hozzám. Azok a szülők, akik kitöltötték a kérdőívet az összes feltett kérdésre válaszoltak. A kérdőíven szereplő első kérdés az volt, hogy kit nevezünk tehetségnek. A diagramon látható, hogy a szülők 50 %-a szerint az a tehetséges, aki valamilyen átlagon felüli képességgel rendelkezik. A szülők 38%-a azt írta, hogy az a tehetséges, aki az átlagnál magasabb szinten teljesít. A szülők 12%-a azt írta, hogy az a tehetséges, aki az átlagnál magasabb szinten teljesít.

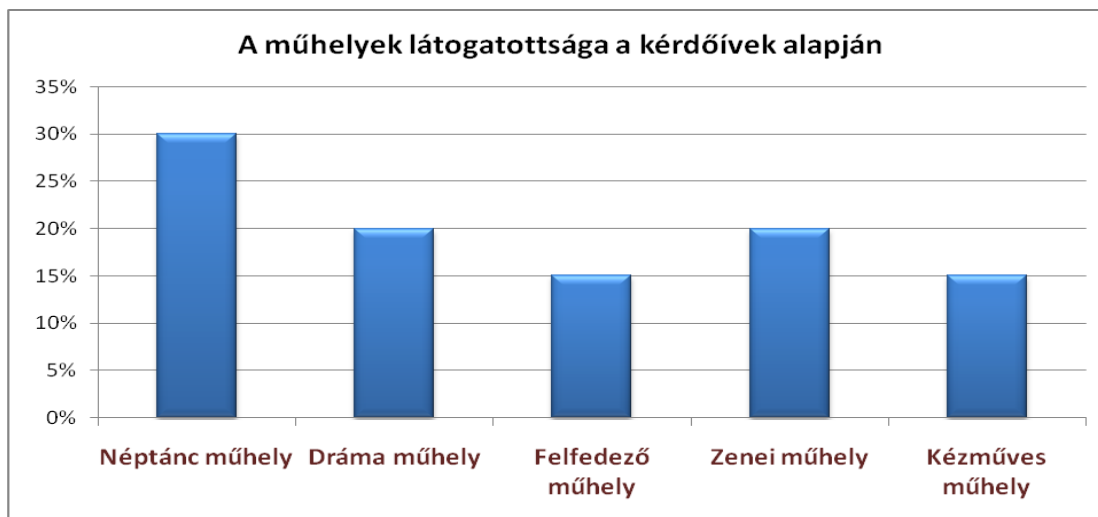

A kérdőívből kiderült még az, hogy a szülők 99%-a tehetségesnek tartja a gyermekét. Egy olyan szülő volt, aki azt írta, hogy még korai lenne azt mondani a gyermekére, hogy tehetséges. Megvizsgáltam azt, hogy a szülők szerint melyik az a terület vagy tevékenység, amelyben felfedezni vélik gyermekük tehetségét. A legtöbb szülő a gyermeke kézügyességét emelte ki, valamint a szülők a zenei területen vélik felfedezni gyermekük tehetségét. A zenei területen korábban megmutatkozik a kiemelkedő képesség, főként, ha a gyermek egy zenész családba születik bele.

A szülőket megkérdeztem arról, hogy a különleges képességek hogyan, miben nyilvánulnak meg gyermeküknél. Itt a szülők a következőket írták: gyorsan tanul a gyermek, jó memóriával rendelkezik, hallás után próbál zongorázni, tisztán énekel, mesét, verset költ, szépen tud rajzolni, festeni és ezt szereti is csinálni. A szülők arra a kérdésre is választ adhattak, hogy a gyermekük kiemelkedő képessége megmutatkozott-e már három éves kora előtt. Ha megmutatkozott, akkor hogyan és miben.

A szülők 62%-a válaszolta azt, hogy igen és 38%-a azt, hogy nem. A legtöbb igen mellett az szerepelt, hogy korán megtanult beszélni, szívesen énekelgetett, olyan játékokkal játszott, ami nagyobb gyerekeknek való, hangszereket próbált ki. Az összes kérdőíven az szerepelt, hogy a gyermek részt vesz valamelyik tehetségműhely foglalkozáson. A tehetségműhelyek látogatottsága a következő:

A szülőket arról is kérdeztem, hogy az óvodapedagógusok ajánlására választották-e az adott tehetségműhelyt.

A diagramon látszik, hogy 67%-ban a szülők az óvodapedagógusok ajánlására választották a műhelyt. Tehát az óvodapedagógusnak fontos szerepe van abban, hogy a gyermek megfigyelése alapján melyik műhelyt ajánlja és, hogy a szülő felé ezt közvetítse. A részben válaszoknál a szülő, valamint a gyermek döntése alapján lett az adott műhely kiválasztva. A megkérdezett szülők alapján mindegyik hasznosnak tartja a tehetségműhelyeket. A legtöbb szülő azt írta, hogy azért, mert a gyermek játékosan tud új ismeretekhez jutni, fejleszti a gyermek képességeit, célzottan foglalkoznak a gyermekkel, a gyermek sikerélményekhez jut. Az összes szülő azt írta, hogy ott hon is észreveszi a tehetségműhelyek hatását a gyermekén. A gyermek szívesen előadja otthon, amit a műhelyek során tanult, fejlődik, szókincse bővül, érdeklődik a népzene iránt.

Úgy gondolom, hogy az első hipotézisem nem igazolódott be, mivel a legtöbb szülő ismeri a tehetség fogalmát és megfelelő ismerettel is rendelkezik arról. A második hipotézisem az részben igaz, részben nem, mivel vannak olyan adottságok, amelyek a tehetségígéretekre utalnak és vannak olyanok, amelyekkel valóban rendelkezik egy átlagos 5-6 éves gyermek is. A harmadik hipotézisem igaznak bizonyult, hiszen a legtöbb szülő valóban az óvodapedagógus ajánlására támaszkodik a műhelyek kiválasztása során. A negyedik hipotézis szintén igaz, hiszen a kérdőívek alapján az összes szülő hasznosnak tartja a műhelyfoglalkozásokat és gyermekükön is felfedezni vélik a műhelyek pozitív hatását.

XII. Tehetségműhelyek

A tehetséges gyerekek tehetségműhelyekben vesznek részt. Az elméleti felkészültség mellett nagyon fontos a felnőttek érdeklődési iránya, motiváltsága. A műhelyek vezetőinek kiválasztásakor arra lehet építeni, hogy melyik óvodapedagógus miben jó. A műhelyeket olyan óvónők vezetik, akik maguk is sikeresek az adott tevékenységben. Az óvónők párban dolgoznak azért, hogy a műhelyek vezetése ne jelentsen nekik plusz munkát, bejárást. A műhelyek mindennap délután vannak. A műhelyek az óvoda életére is jó hatással vannak, hiszen akik nem vesznek részt a műhelyekben ők is elkezdenek érdeklődni az ott folyó „munka” iránt és ők is csatlakozni szeretnének majd. A műhelyek az egész óvoda életét gazdagítják. Egy adott területen egy műhely a jellemző.

5-6 éves korban megtörténik a gyermekek beazonosítása az érdeklődésük szerint és ez alapján bekerülnek a különböző műhelyekbe. A beazonosítás az óvónők addigi megfigyelései alapján történik. Azért 5-6 éves korban történik ez a tudatos beazonosítás, mert ekkor erősebben

megmutatkozik a gyermek érdeklődési iránya, speciális adottsága. A műhelyeket vezető óvodapedagógusok együtt működnek, összehangolódnak. A gyerekek pedig ebből profitálnak, hiszen nekik ez egy jó példa. Fontos, hogy a műhelyek éves tervekkel, vázlatokkal rendelkezzenek, amelyben leírják, hogy mi az adott tevékenység, ez melyik területet fejleszti, és milyen eszközökre van szükség a tevékenység kivitelezéséhez. A vázlatok, tervek elkészítésekor fontos a komplexitás.

A szülőket különböző kérdőívekkel vonják be az óvoda életébe (pl.: hatásvizsgálat→érezte-e a műhelyek hatását gyermekén?) Az óvodákban a szülők bevonása még felnőtt művészeti csoportokkal történik, amelyek a gyerekeknek nagyon jó példák, hiszen ők még utánoznak és így a jó példát veszik át.

Attila u. óvoda: „ Mesevarázs” -- felnőtt drámaműhely

Óvónői kórus

„Mese-mese mátká” -- felnőtt bábcsoport

Gyöngy-ékszer készítő csoport

Vackor óvoda: „ Meseország” felnőtt drámacsoport

Bartók óvoda: Felnőtt kórus

A tehetségműhelyekben nem csak az értelmileg ép gyerekek vehetnek részt. Erre egy nagyon jó példa a 2012.október 5-én Győrben megrendezett Tehetségkonferencia. Itt sajátos nevelési igényű, süket, néma, autista, értelmileg ép, de egyéb testi fogyatékkal rendelkező gyermekek csoportja adott elő egy kis műsort, Frankó Katalin vezetésével. A gyerekek rendkívül ügyesek, fegyelmezettek voltak és láthatóan nagyon jól is érezték magukat, mert a műsor alatt végig mosolyogtak. Fontos, hogy a tehetséggondozást ezeknél a gyerekeknél sem szabad kizárni, hiszen nekik is vannak olyan erős területeik, amikre lehet építeni.

XII.1.1. „Ügyes kezek” kreatív kézműves műhely

Műhelyvezetők: Szűz Zoltánné

Vuchetichné Kriszter Ida

Célok:

- A fantázia fejlesztése
- Ismerkedés különböző anyagokkal
- Figyelem fejlesztése
- Ünnepekre való hangolódás
- Válogatás, rendezgetés (magvak)
- Hajtogatási technikák elsajátítása

Fejleszti:

• Színérzék, esztétikai érzék	• Koncentrációt
• Finommotorikát	• Szem- kéz koordinációt
• Kreativitást	• Kézügyességet
• Hozzájárul a fantázia kibontakoztatásához	• Önálló döntéshozatal képességét
• Türelmet, figyelmet, fegyelmet	• Vizuális emlékezetet
• Tapintást, érzékelést	• Gondolkodást, alkotóképességet
	• Díszítőérzék

Amikkel a gyerekek a műhelymunka során foglalkoznak:

• Festés hideg-meleg színekkel	• Hármass fonás gyakorlása csuhén
• Mandala rajzolása	• Selyemfestés
• Homokrajz készítése	• Papírgyöngy nyaklánc készítése
• Üvegfestés-mécsestartó készítése	• Guilling
• Hógömb készítése	• Egyedi tervezésű zsugorka medál készítése
• Farsangi állarc kasírozás	(„Annak felismerése, hogy az egyszerű is lehet nagyszerű!”)
• Kosárfonás	• Papírpörgő készítése

Amikor ott jártam a műhelyben, akkor a munka úgy kezdődött, hogy az óvónő a gyerekekkel átbeszélte, hogy elmúlt alkalommal mit csináltak, hiszen a mai foglalkozás a múltkori folytatása lesz. Múlt alkalommal színes A/3-as lapokat festettek úgy, hogy félbe hajtották és a két fele más színű lett. A gyerekeknek az egy hét alatt a feladatuk az volt, hogy gondolkozzanak el azon, hogy mi az amit szívesem ráfestenének erre a színes lapra. Az óvónő tintát (tust) hozott be és megkérdezte a gyerekektől, hogy ki tudja, hogy mi az és hogy régen mire használták. A gyerekek nagyon ügyesek voltak, mert tudták rá a választ. A tinta kapcsán még a lúdtollról is esett szó, hogy régen azzal írtak. Megtörtént a tinták és az ecsetek kiosztása és elkezdődött a festmények elkészítése.

A konkrét utasítás a festéshez az volt, hogy a lap mindkét oldalára ugyanazt a mintát ugyanúgy kellett felfesteni. Volt olyan, aki először egy szívet rajzolt le, de nem tetszett neki, ezért elkezdett gondolkodni, hogy mivé tudná átalakítani és a végén virág lett belőle. Festés közben az óvónő folyamatosan kommunikált a gyerekekkel. Megbeszélték a két kép közötti hasonlóságokat és különbségeket. Fontos az, hogy a képről kiemeljük azokat az elemeket, amelyek hasonlóak, de ugyanakkor a különbségekre is felhívjuk a figyelmet. Nagyon sokat dicsérte a gyerekeket és folyamatosan motiválta őket arra, hogy még ha eszükbe jut valami, akkor azt nyugodtan fessék rá a lapra, hiszen van még rajta hely. A festés befejezése után azt is megnézték, hogy melyik az a kép, amelyik a háttérszín alapján nekik jobban tetszik. Legtöbben a sárgát mondták, mert az olyan, mintha sütne a nap. A foglalkozás 30 percig tartott, a gyerekek maximálisan kihasználták ezt az időtartamot.

XII.1.2. „Nagy hangszerek kis mesterei” zenei tehetségműhely

Műhelyvezetők: Halász Katalin

Czuráviné Hajnal Lília

A tehetségazonosítás lehetséges szempontjai:

1. Örömmel vesz részt az énekes körjátékokban.
2. Legalább pentaton terjedelemben tisztán énekel, önállóan képes előadni az ismert gyermekdalokat, nagyon jó éneklési készséggel rendelkezik.
3. Felfedezhető nála bizonyos zenei érzékenység, szívesen, élvezettel hallgat zenét.

4. Jó az egyenletes ritmusérzéke.
5. Képes dallam, illetve ritmus visszaadására.
6. Bátran improvizál (dallam).
7. Színes fantáziával rendelkezik és ezt ki is tudja fejezni.
8. Jó a beleélő képessége.
9. Rendelkezik bizonyos formaérzéssel.
10. Megfigyelhető nála bizonyos kifejező, alkalmazási készség.
11. Érdeklődik a hangszerek iránt.
12. Kreatív, problémamegoldó magatartásával kitűnik a többiek közül.

Célok:

- Hallásfejlesztés
- Formaérzék fejlesztése
- Ritmusérzék fejlesztése
- Improvizációs készség fejlesztése
- Fantázia kifejezése
- Kreativitás fejlesztése
- Zenei formaérzék fejlesztése
- Egyémásra figyelés képességének fejlesztése
- Zenei figyelem fejlesztése
- Emlékezet fejlesztése

Feladatok:

• Egyéni éneklés fejlesztése	• Egyenletes lüktetés és ritmus tudatosítása
• Hangmagasság érzékeltetése	• Ritmus improvizáció
• Motívumok érzékeltetése	• Hangszínfelismerés

- Magasabb-mélyebb hangok létrehozása, sorba rendezése
- Hangszínek megkülönböztetése különböző tárgyakon
- Közös éneklés
- Improvizációs készség fejlesztése
- Tiszta éneklés fejlesztése
- Tempótartás gyakorlása, alkalmazkodás a tempóváltáshoz
- Mozgás és ritmus összekapcsolása
- Dal kísérete különböző egyenletes mozdulatokkal
- Egyéni megmutatkozásra lehetőség

(„Nagy hangszerek kis mesterei” zenei tehetségműhely éves tervezete, 2012/2013)

Ez a műhely is fél óráig volt. Először az óvónő vezetésével egyenletesen jártak körbe, majd ehhez énekeltek a „*Szól a nótá halkan...*” című dalt. Folytatták az egyenletes járást, de most már tapsoltak is hozzá. Majd megfogták egymás vállát és járás közben ott ütötték a ritmust. Ezután egy kört alkottak és elkezdtek mondani az „*Erre kakas, erre tyúk...*” című mondókát, taps kíséretében. Körben jártak és úgy tapsoltak a mondóka mellé, hogy „*taps – szünet – taps – szünet*”. Aki bátor volt egyedül is megpróbálhatta ezt, a többiek eközben helyben jártak. Szemben álltak egymással, 4-4 fő és a „*Gyerekek, gyerekek*” című mondókát mondták. Eltapsolták ehhez úgy a ritmust, hogy a mondókát csak magukba mondták. Ezután a mondókát kánonban is eljátszották. Az óvónő megkérdezte, hogy ki tudja, hogy mi az a kánon. A gyerekek erre ügyesen válaszoltak. A kánonhoz szükség volt az óvónő segítségére. A kánonnál az óvónő részéről a következő utasítás hangzott el: „hangosan, határozottan!”.

A gyerekek leültek egy körben és mindenkinek kettő darab diót kellett vennie. Majd azt játszották, hogy egy nagy hegy tetején vannak és visszahallják kiabálásukat. Az óvónő különböző dallamokat énekel és ezt a gyerekeknek kellett visszaénekelni csoportosan és volt olyan, amikor egyénileg is. Ezután az óvónő a diókat ütögette össze különböző ritmusokban és a gyerekeknek ezt kellett vissza játszaniuk. Először könnyebb, majd nehezebb végül pedig hosszú ritmust kellett visszaadniuk. Itt megfigyelhető volt a különbség, mert volt olyan gyerek, aki az egészen hosszú ritmust is tökéletesen visszaadta.

A gyerekek saját maguk által kiválasztott hangszereket vehettek a kezükbe és a „Cickom, cickom...” dalhoz a hangszereken ütötték a dal ritmusát, az óvónő eközben zongorázott. A foglalkozás levezetése képp még egy játékot játszottak. Ez zenére szabad mozgást jelentett, majd amikor az óvónő lehalkította a zenét, akkor szoborrá kellett válniuk. Először vidám

szobrokká, aztán szomorú szobrokká, majd mérges szobrokká végül pedig újra vidám szobrokká. A foglalkozás nagyon jó volt. A gyerekek is nagyon élvezték. Az óvónő nagyon sokat dicsérte őket és ez láthatóan jól esett a gyerekeknek. Fontos, hogy az óvónő a hibáikat is kijavította.

XII.1.3. „ Kis felfedezők” környezeti tehetségműhely

Műhelyvezető: Szabóné Oláh Márta

Célok:

- Ismeretbővítés, rendszerezés, verbális kommunikáció
- Környezettudatos magatartás erősítése
- Problémamegoldó készség fejlesztése
- Csoportosítás kialakítása
- Konklúzió önálló levonása
- Logikus gondolkodás fejlesztése
- Gyors reagálás képességének fejlesztése
- Megfigyelőképesség fejlesztése
- Finommotorika fejlesztése
- Rendszerező képességek fejlesztése
- Figyelem, gondolkodás fejlesztése
- Térérzékelés, fantázia fejlesztése
- Érzékszervek fejlesztése
- Tapasztalatgyűjtés
- Kommunikáció fejlesztése
- Téri tájékozódás fejlesztése
- Társas együttműködés kialakítása
- Távolságok érzékelése
- Emlékezet fejlesztése
- Érzelmi ráhangolódás

(„ Kis felfedezők” környezeti tehetségműhely éves tervezete, 2012/2013)

Ez a műhely úgy kezdődött el, hogy az egyik kislány mondta, hogy ő otthon le tudta rajzolni Európát. A műhelyvezető erre behozott egy földgömböt, amin a gyerekek megmutatták, hogy hol van Európa. Megbeszélték közösen, hogy mi is ott élünk. A gyerekek tovább vitték a dolgot és elkezdtek arról beszélgetni, hogy hol van nagyon hideg, meleg és hogy hol lakik a Mikulás. Az óvónő megkérdezte tőlük, hogy ki tudja azt, hogy milyen évszakok vannak

nálunk, és hogy most melyik van. Megbeszélték, hogy mik azok, amik az ősze jellemzőek (pl.: levelek lehullása, stb.). A múltkori foglalkozáson a gyerekek száraz leveleket vizsgáltak, ezért az óvónő a műhelybe most olyan leveleket hozott, amik még nem voltak szárazak. A gyerekek tapintással érzékelték meg, hogy a levelek még nem szárazak. Elkezdtek nagyítóval megvizsgálni a leveleket, majd megbeszélték, hogy ki mit vesz észre a levélen. Volt olyan, akinek a levelének az erezete volt szabályos és volt olyan akinek barna pöttyök voltak a levelén. Ezután a minden gyerek kapott maga elé egy kis tálat és az volt a feladatuk, hogy apróra tépkedjék össze a leveleket. Miután összetépkedték a leveleket az óvónő vizet borított a tálakba. Majd kockacukrot adott a gyerekeknek, akiknek az volt a feladatuk, hogy ezt rakják bele a tálba. Összehasonlították azt a kockacukrot, amelyik a tálban volt és azt, ami a dobozban. Megbeszélték, hogy milyen változást vettek észre. A tálban lévő kockacukor sárgás-zöld színű lett a víz pedig barnás. A kísérlet itt még nem ért véget, mert mondta a gyerekeknek az óvónő, hogy vigyék be a csoportjukba a tálakat és majd nézzék meg másnap az eredményt. Ezt követően egy felfedező láncot alkottak. Az óvónő mindenkinek súgott valamit a fülébe, hogy melyik csoportban mit kell megfigyelnie. Mondta, hogy nem árulhatják el a többieknek, hogy mit mondott nekik és azt is mondta, hogy jól tartsák a fejükbe, hogy mire kell figyelniük. Elindultak a csoportokba, majd amikor visszaértek mindenki elmondta, hogy mi volt az, amit neki figyelnie kellett. Mindenki emlékezett arra, hogy mi volt a feladata és el is tudta mondani a többieknek. A foglalkozás közben a gyerekek teljesen felszabadultak voltak és nagyon tetszett nekik ez a feladat. A műhelyvezető folyamatosan kommunikált velük.

XII.1.4. „Meseműhely” báb-és drámajáték

Műhelyvezetők: Jánosik Éva

Varga Gáborné

Célok:

- Mesék feldolgozása
- Mimika fejlesztése (morcos, bánatos, mérges, sírós, kedves, bájos, vidám, vicces)
- Szókincs fejlesztése
- Különböző díszletek elkészítése

- Gyerekek bábjátéka
- Bábok mozgatása ütemre, egyszerre
- Mozgás: térben, alakzatokban
- Összehangolt csoportmunka kialakítása, létrehozása

Eszközök:

- Díszletek
- Síkbábok, fakanálbábok, ujjbábok

(„Meseműhely” báb-és drámajáték tehetségműhely éves tervezete, 2012/2013)

A gyerekek a mesesarokban ültek. Az óvónő elmondta nekik, hogy a mai napon bábozat fognak készíteni. Ehhez elbábozta nekik ujjbábokkal a „*Hogyan barátkozott össze a kiscica és a kiskacsa?*” című mesét. Amikor a mesének vége lett a gyerekek neki állhattak a bábok elkészítésének. A mai alkalommal síkbábokat készítettek. A legközelebbi alkalomkor ezekkel a bábokkal fogják eljátszani a mesét, úgy hogy az óvónő akkor már nem meséli el nekik, tehát emlékezetből. A mesét majd paraván mögött fogják eljátszani. Ez a mese azért jó, mert kevés szereplő van benne és így lehet változtatni, hogy ki kicsoda legyen. A bábkészítés közben a meséhez kapcsolódóan beszélgettek arról közösen, hogy ki mi alapján választott magának barátot. Arról is szó esett, hogy a barátoknak kell-e egymásra hasonlítaniuk. A foglalkozásokon az óvónő figyel arra, hogy a gyerekek gyakran improvizálhassanak, ezáltal fejlődik a szókincsük. A műhelyvezetők fontosnak tartják a helyes technika elsajátítását is, vagyis a bábok megfelelő mozgatását. Ha a mese kötöttebb, akkor keretjátékot alkalmaznak. A gyerekek kitalálják, hogy mi történhetett a mese előtt vagy a mese után. Az egyik gyerek elkezd és a következő ezt folytatja, vagyis az előtte szólóra épít és így kialakítanak önállóan egy történetet. Itt a szókincsük mellett a fantáziájuk is fejlődik. Az óvónő elmondta, hogy az évet színes kesztyűk kiválasztásával kezdték el. A színes kesztyűk kiválasztásakor a gyerekeknek azt volt a feladatuk, hogy a hangulatuknak megfelelő színűt válasszanak. Ennek kapcsán megbeszélték, hogy ki miért azt a színt választotta amit. Majd ezután az volt a feladat, hogy mindenki válasszon magának egy társkesztyűt, de nem volt kötelező azt a színt választani, amit először választottak. Ezután a kezükön lévő kesztyűkkel egy párbeszédet kellett létrehozniuk. Majd közösen kitaláltak egy mesét, amit eljátszottak. „*Bármit mondasz az jó*”, mert a következő gyerekeknek ehhez kell alakítaniuk a mesét. A meséléskor nagyon

figyeltek arra, hogy a kényes kisasszonyt, valamint a harcias katonát hangjukkal, illetve a kesztyűk mozgatásával is helyesen játsszák el. A műhelyvezető óvónő nagyon szépen beszélt a gyerekekkel és a mesét is nagyon érthetően mondta el. A bábkészítés során folyamatosan motiválta, illetve dicsérte a gyerekeket. A gyerekek pedig nagyon jól érezték magukat a bábkészítés során.

XII.1.5., „Kör, kör ki játszik” néptánc műhely

Zenei képességek fejlesztése:

- Egyenletes lüktetés érzékeltetése különböző módokon; kiszámolókkal
- Gyors-lassú érzékeltetése
- Tiszta éneklés
- Mondókázás (lassú, gyors)
- Egyenletes lüktetés érzékeltetése járással, tapssal, énekkel
- Dallamfelismerés dúdolással
- Éneklés két csoportban felváltva
- Gyermek önellő éneke
- Térd ütögetése ütemre
- Tempókülönbségek gyakorlása
- Mélyen, halkán, magasan, hangosan éneklés
- Motívumhangsúly kiemelése dobbantással
- Visszhangéneklés
- Egyöntetű középerős éneklés, jól artikulált, szép szövegkiejtés
- Kezdőhang pontos átvétele

Néptáncmotívumok

- Egyenletes járás
- Egyenletes térdmozgás (rugózás)--lányok→kar csípőn
--fiúk→ hátul csuklófogás
- Térd rugózás kis jobbra, kis balra fordulattal
- Sarokemelgetés

- Népzenere tánc
- Zökkenés gyakorlása
- Oldalzáró lépés egy irányba továbbhaladó csárdás
- Improvizáció népzenere
- Záró lépés előre dobantó kilépéssel, záró lépés hátra
- Páros fogás
- Páros tánc—kartartásokkal díszítve
- Csárdás lépés gyakorlása
- Kapuzás
- Gyermek által bemutatott motívum táncolása

(„Kör, kör ki játszik” néptánc műhely éves tervezete, 2012/2013)

Ezt a műhelyet Csomai Vivien és Molnár Kinga vezeti. Az egyik óvónő van két hétig, majd utána a másik megint két hétig. Ez a műhely szintén fél óráig tart, akárcsak a többi. A gyerekek, amíg a csoportszobában várták az óvónőt, elkezdtek népi dalokat énekelni, illetve mondókákat mondani. Úgy gondolom, hogy ez is azt mutatja, hogy a gyerekek mennyire szeretik a tehetségműhelyeket, és hogy milyen jó hatással van rájuk. A műhely elején átismételték az eddig tanult dalokat, mondókákat, ezek a következők: „Csivirintem, csavarintom..., Tüzes taplót hordozok..., Kocsit, kocsit komámasszony..., Az én cicám olyan rest..., Kék selyem kendő..., Egyedem, begyedem bakkecske..., Egy, kettő, három nekem nincsen párom...”. A „kék selyem kendő” című dalhoz egy körjátékot is játszottak. Eljátszották a „csivirintem, csavarintom” című dalhoz azt, hogy volt egy vezető, akit az óvónő választott ki és ő csavarta a kört befele, valamint kifele. Az óvónő folyamatosan figyelte, hogy a gyerekek hogyan járnak és aki nem egyenletesen járt neki szólt, hogy ő ennél sokkal szebben is tud járni. A „tüzes taplót hordozom” című játék következett, amikor is a körön kívül kendővel a kezében halad egy kis gyerek, majd amikor a dalnak vége ledobja az mögé a kendőt, akihez éppen odaért. Ezután próbál befutni annak a helyére, aki mögé a kendőt ledobta, ha ez sikerül, akkor a másik gyerek lesz a következő kendővivő. Az óvónő kiválasztott egy kisgyereket, aki az „egy, kettő, három” című mondókával kiszámolhatott egy

kisgyereket az „*én cicám olyan rest*” című játékhoz. Ennél a játéknál fogócskát játszottak, és akit a fogó elkapott annak le kellett ülnie. Az óvónő a játékok után behozott kettő darab szőnyeget, amikre ugróiskola volt felfestve. Ez a szőnyeg segíti abban a gyerekeket, hogy később majd tudjanak ugrós gyakorlatokat tanulni, illetve hogy zenére tudjanak néptáncolni. A gyerekeknek az volt a feladata, hogy ezeken a szőnyegen végig ugráljanak. Az óvónő annyit mondott nekik, hogy arra figyeljenek, hogy ahol kettő kocka van egymás mellett oda két lábbal ugorjanak. Az most még teljesen mindegy volt, hogy az ugrást melyik lábukkal kezdik el. Ezután körben álltak és a „kocsit, kocsit komámasszony” című dalt énekelték úgy, hogy körben haladtak, majd amikor a dalnak vége lett le kellett guggolniuk. Itt a körben járáskor az egyenletes járást gyakorolták. Leültek egy körbe és az „*egyedem, begyedem*” című mondókát mondták és hozzá a ritmust a térdükön ütötték, ez volt az egyenletes ritmus gyakorlása. Először csoportosan mondták, majd csak a lányok és csak fiúk. Az „egy, kettő, három” című mondókát is elmondták ugyanúgy, mint az előzőt. Itt azonban lehetőség volt arra is, hogy egyénileg is elmondhatták. Az óvónő nagyon megdicsérte azokat, akik elmerték mondani egyedül és volt olyan, aki tapsot is kapott.

XIII. Akikre büszkék az óvodában

Az óvodai tehetséggondozást támasztják alá a későbbi, illetve a jelenlegi kimagasló eredmények is. Volt olyan gyerek, aki ebbe az óvodába járt, tehát az alapokat itt szerezte meg és iskolás korában eljutott az országos klarinét versenyre. Bella Fanni a „Színes ceruzák” elnevezésű nemzetközi rajzversenyen nagyon jól szerepelt és helyezést ért el. Bárány Szonja és Péntek Boglárka szintén rajzversenyen lettek helyezettek. Az oviolimpián is sikeresen szerepelnek a gyerekek, hiszen hárman is a dobogóra állhattak: Károlí Máté- kislabda dobás-bronzérem, Bárány Szonja-futás- ezüstérem, Deák Dóra- távolugrás- bronzérem. Van olyan kisgyerek, aki az óvodában önállóan tanult meg sakkozni és elment sakkversenyre, ahol óvodásokkal „küzdött” meg és nyert. Ez óriási élmény volt neki és ezután a sakkszövetség tagja lett. Volt egy kislány, aki már kiskorától kezdve imádott táncolni. az édesanyja azonban egy átlagos általános iskolába szeretne volna íratni. A kislány azonban nagyon ellenkezett ez ellen és az édesanya az óvodavezető segítségét kérte abban, hogy hogyan döntsön. Az óvodavezető mondta az anyának, hogy ha a gyermek valóban ennyire szeret táncolni, akkor olyan iskolába kellene íratni, ahol a tánc kiemelt szerepet kap. Az anyuka hallgatott az óvodavezetőre és így tett. A kislánya ma egy nagyon híres balett együttes tagjaként táncol.

Ezekből a példákból is látszik, hogy már az óvodában érdemes elkezdni a tehetséggondozást, hiszen nagyon jó alapokat tud adni.

XIV. Összegzés

Dolgozatom elején a tehetséggondozást mutattam be a történelem kezdetén, majd a tehetséggondozás magyarországi történetére tértem át. A tehetség megítélését a különböző tehetségmodelleken szemléltettem. Majd rátértem a fejlődési tényezők modelljeire, ahol Mönks, Tannenbaum, valamint Czeizel Endre tehetségmodelljéről írtam. Megfogalmaztam a tehetséges gyerekekre legjellemzőbb tulajdonságokat, hiszen ezek egy alapot nyújtanak ahhoz, hogy felismerjük a tehetségeket. A tehetséges gyerekekre jellemző tulajdonságoknál írtam D. Eyre által összeállított szempontokról, valamint Van Tassel-Baska rendszeréről. Nagyon fontosnak tartom azt, hogy a gyerekek mellett olyan pedagógusok legyenek, akik felismerik és gondozzák is a tehetségeket. Ehhez a pedagógusoknak bizonyos tulajdonságokkal kell rendelkezniük, dolgozatomban ezekre is kitértem. Ahhoz, hogy a tehetség megfelelően ki tudjon bontakozni- az óvodai környezet mellett- otthon is egy nyugodt, elfogadó, bátorító környezetre van szükség. A kutatásomat a győri Bartók Művészeti Bázisóvodában végeztem, ahol a tehetségek gondozása évek óta sikeresen működik. A gyerekeknek kiemelik, felszínre hozzák az erős képességeit és ezt erősítik tovább a különböző műhelyfoglalkozásokon. A tehetségígéreték gondozása pedig ezzel kezdetét veszi. Az óvoda azt az elvet támogatja, hogy a tehetség igen is mindenkinben ott rejtőzik, csak fel kell tudni ismerni. Az intézményben a gyerekek a tehetségműhelyek által olyan pluszt kapnak, amit másik óvodában nem biztos, hogy megkapnának. Nagyon sok új dologgal megismerkedhetnek, amikre az óvodai élet mindennapjaiban nem biztos, hogy van lehetőségük. Hazánkban az óvodai tehetséggondozás még nem annyira elterjedt. Remélem, hogy ez változni fog. Úgy gondolom, hogy ez az óvoda is nagyon jó példa arra, hogy a tehetségígéreték gondozásának már az óvodában el kell kezdődnie. A gyerekek ezáltal pozitív dolgokat kapnak. Erre bizonyítékok a gyerekek versenyeken elért kiváló eredményei is. A gyerekek igénylik a tehetségműhelyeket, hiszen ott jobban ki tudnak bontakozni, mert kevesebben vannak, mint egy óvodai csoportban és így több figyelmet kapnak az óvónőtől. Természetesen az sem mellékes, hogy a műhelyekben nagyon jól érzik magukat. Mikor ott jártam egy gyerektől nem hallottam azt, hogy ő nem szeretne menni a műhelybe, sőt inkább a végén kérdezték azt, hogy már vége is van? A műhelyek során a gyerekek végig felszabadultak, boldogok voltak, ezt nagyon jó volt látni. Az is látszott, hogy élvezik azt, amit

csinálnak és abszolút nem kényszerként élik meg. Nagy örömmel tölt el az, hogy bepillantást nyerhettem egy ilyen óvoda életébe. Ezáltal én is rengeteg pluszt kaptam. Ha majd óvodapedagógusként fogok dolgozni, akkor én is figyelni fogom a gyerekeket és támogatni, segíteni őket abban, hogy a kiemelkedő képességeik ne maradjanak a felszín alatt. Remélem, hogy egyre több óvoda fogja hazánkban a tehetséggondozást bevinni az életébe.

Bibliográfia

Írott, nyomtatott:

- 1.) Bakonyi Anna: Tehetséggondozás az óvodában, avagy az inkluzív nevelés két vége. Óvodai nevelés 2010/9. szám 5-8.
- 2.) Dr. Buda Mariann (2004): Óriás leszel?-A tehetséges gyerekek-. Dinasztia tankönyvkiadó, Budapest.
- 3.) Dr. Gyarmathy Éva (2006): A tehetség fogalma, összetevői, típusai és azonosítása. ELTE Eötvös Kiadó, Budapest
- 4.) Dr. Gyarmathy Éva (2012): A tehetség háttere és gondozásának gyakorlata. ELTE Eötvös Kiadó, Budapest.
- 5.) Duró Zsuzsa (2004): Tehetséges gyerekekről mindenkinek. Human Club Egyesület, Budapest.
- 6.) Franz J. Mönks, Irene H. Ypenburg (1998): A nagyon tehetséges gyerek. Akkord Kiadó.
- 7.) Válogatás a pszinapszis előadásaiból: Család és gyermek (2008):Herskovits Mária: A tehetség felismerése. Zseni? Tehetséges? Okos? Kreatív?, Saxum kiadó-Pszichodiák Alapítvány, Kaposvár, 255-271.
- 8.) Herskovits Mária: Mit kezdjünk a tehetséggel?, Iskolakultúra 2005/4. szám 25-36.
- 9.) Csermely Péter: Hol kell vigyázni a hazai tehetséggondozásra? Új katedra /5-6. szám 22-23.

Elektronikus:

- 10.) 1. melléklet: Renzulli (1978): *Három gyűrűs Renzulli-féle tehetségmodell*
[URL:<http://www.parlando.hu/2012/2012-2/2012-2-03.htm>] [letöltve: 2012. október 18.]
- 11.) 2. melléklet: Mönks (1992): *Mönks tehetségmodellje* [URL:
<http://geniuszportal.hu/node/77>] [letöltve: 2012. október 15]
- 12.) 3. melléklet: Tannenbaum (1983): *Tannenbaum pszichoszociális tehetségmodellje* Dr. Balogh László (2007): Tehetségmodellek-A tehetség összetevői, fogalma, fajtái, fejlődési tényezők
[URL:www.tehetsegpont.hu/dokumentumok/tehetsEgmodellek1.ppt] [letöltve: 2012. szeptember 29.]
- 13.) 4. melléklet: Czeizel Endre (2004): *Czeizel Endre 2x4+1 faktoros modellje*
[URL: http://www.tanodaeger.hu/?page_id=176] [letöltve: 2012. október 22.]
- 14.) Balogh László (2007): Elméleti kiindulási pontok tehetséggondozó programokhoz. [A Nemzeti Tehetségsegítő Tanács 2007. január 5-6-i tanácskozásához] [on-line]
[URL:www.tehetsegpont.hu/dokumentumok/tehetsegfogalomBL.doc] [letöltve: 2012.szeptember 30.]
- 15.) Balogh László (2007): Tehetségmodellek: A tehetség összetevői, fogalma, fajtái, fejlődési tényezők [on-line]
[URL:www.tehetsegpont.hu/dokumentumok/tehetsEgmodellek1.ppt] [letöltve: 2012. szeptember 29.]
- 16.) Dr. Szőke Anna (2010): A tehetség felismerésének szinterei az óvodás korban. Őrszavak [on-line].
[URL:<http://www.nyeomszsz.org/orszavak/pdf/SzokeTehetseg.pdf>]
[letöltve:2012.július 21.]
- 17.) <http://geniuszportal.hu>
- 18.) <http://www.tehetsegpont.hu/>

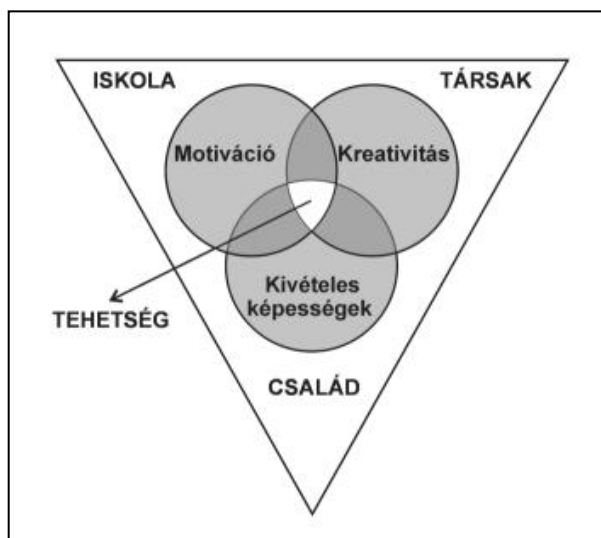
- 19.) Martinkó József(2006): Fejezetek a magyar tehetséggondozás történetéből.
Neveléstörténet [on-line] 2006/3-4.szám.
[URL:http://www.kodolanyi.hu/nevelestortenet/?rovat_mod=archiv&act=menu_tart&eid=34&rid=1&id=220] [letöltve: 2012.szeptember 24.]
- 20.) Novák Katalin: [URL: http://www.tanodaeger.hu/?page_id=176]

Mellékletek:

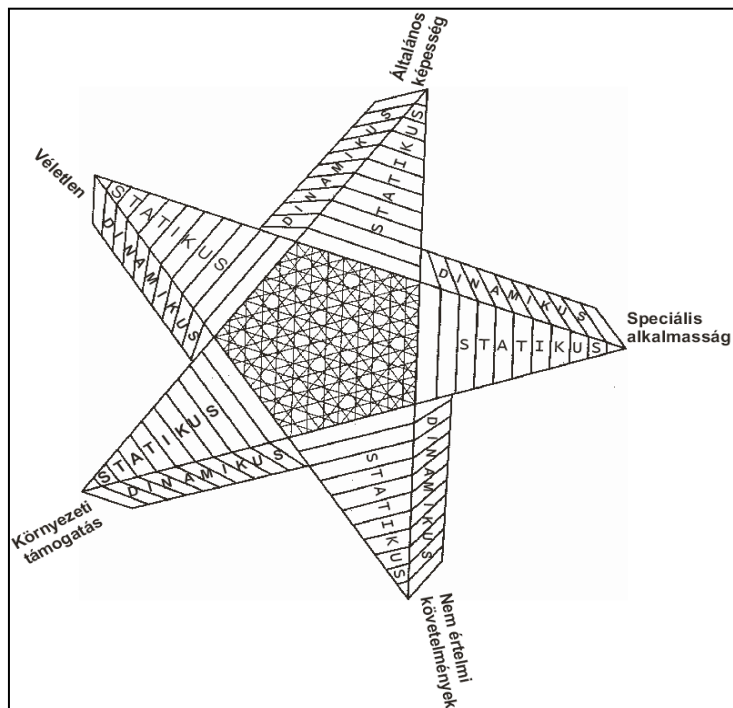
1. A három gyűrűs Renzulli-féle tehetségmodell

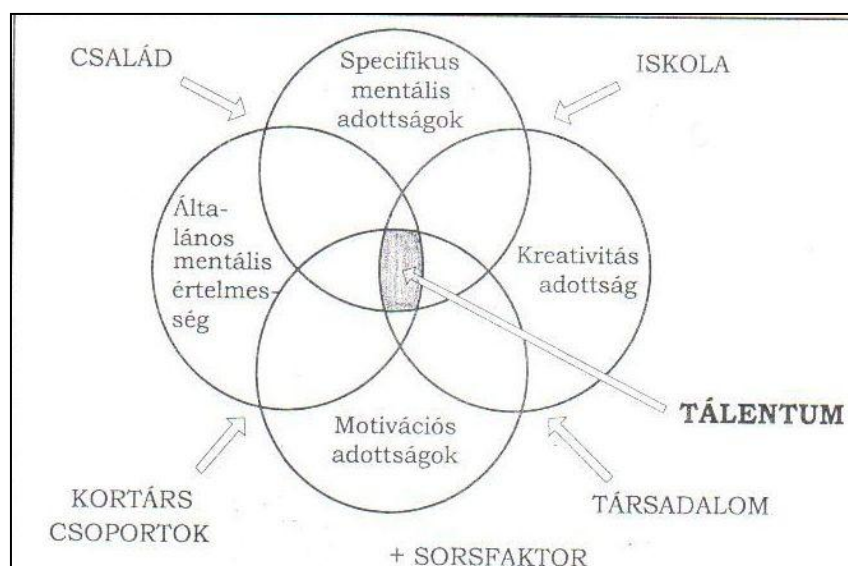
2. Mönks tehetségmodellje

3. Tannenbaum tehetségmodellje

4. Czeizel Endre 2x4+1 faktoros modellje

5. „Ügyes kezek” kreatív kézműves műhely

Készülnek a képek

6. „Nagy hangszerek kis mesterei” zenei tehetségműhely

Éneklés, ritmusra tapsolás

7. „Kis felfedezők” környezeti tehetségműhely

Levelek vizsgálata

8. „Meseműhely” báb- és drámaijáték

Készül a síkbáb

9. „Kör, kör ki játszik” néptánc műhely

Ugrálás az ugrószőnyegen